

SLOVENSKI POROČEVALEC

LETO XIII, ŠTEV. 58

Ljubljana, sobota 8. marca 1952

POSAMEZNA ŠTEVILKA 6 DIN

Živel 8. marec - mednarodni praznik žena!

OB MEDNARODNEM PRAZNIKU ŽENA JE SINOČI GOVORILA PO LJUBLJANSKEM RADIU PREDSEDNICA CENTRALNEGA ODBORA AFŽ JUGOSLAVIJE TOV. VIDA TOMŠIČ NASLEDNJI GOVOR:

8. marec je praznik naprednih žena Jugoslavije že štiri desetletja, odkar je bil na pobudo Klare Zetkin na internacionalni konferenci socialističnih proglasen kot mednarodni ženski dan.

Danes je že tradicionalen praznik vseh delovnih žena; praznik, ki ga v najoddaljenejših vaseh, pregledujo uspehe svojega dela in delajo načrte za naprej.

8. marec je postal dan žena Jugoslavije zaradi svoje revolucije, marksizma, vsebine, zaradi aktivnega dela naše Komunistične partije med ženami. Mnogi so te proslave, ki so manifestacija povezanosti žena Jugoslavije s svojo Partijo. Osnovne ideje 8. marca so ideje marksističnega reševanja ženskega vprašanja in to borba žena v skupni revolucionarni borbi proletariata za končno združenje razredne družbe in za zgraditev nove, brezrazredne, socialistične, dalje ideja mednarodne solidarnosti vseh delovnih žena in borbe za pravičen mir proti vojnim hujskačem.

Te ideje osmarmarčevskega praznika ostanejo žive, kakor je živ marksizem — ob vsakem času odpirajo nove naloge, pozivajo na delo in borbo.

Zato je dolžnost žena socialistične Jugoslavije, da ob svečanosti, tradicionalnih praznikih, ob obujanju svojih svetlih borbenih tradicij, govore tudi o tistih vprašanjih, ki se postavljajo pred nas v socialistični graditvi v zvezi s položajem žena, da posredujejo svetovnemu ženskemu gibanju svoje izkušnje, da razkrinkajo izdajstvo marksizma tudi nad osmarmarčevskimi gesli.

Zato mi dovolite, da moj govor ne bo prikaz pot, ki so jo žene Jugoslavije prehodile od težkih ilegalnih borb pred vojno, preko junškega udeleževanja v narodnoosvobodilni vojni in ljudski revoluciji, da se ne bom ustavljala ob spominu na žrtve monarhistične diktature v stari Jugoslaviji, ob imenih naših žena-herojev, ob naših partizanskih materah, ob njihovi bošahi in ronosu. Tudi ne bom naštevala členov ustave in zakonov, ki so potrdili izbojevanje enakopravnosti žena v novi Jugoslaviji in prav tako ne bom naštevala pravnih in dejanskih nepravilnosti, ki so se pojavile v našem gospodarstvu, ob razvijanju socialistične demokracije, govorimo o nekaterih vprašanjih, ki so se pojavila v zvezi s položajem žena v družbi, proizvodnji in v celotnem javnem življenju ter osvežiti nekatere osnovne misli ob tem.

Naša revolucija je ponovno potrdila pravilnost marksistične teorije o ženskem vprašanju, da je popolna rešitev ženskega vprašanja možna samo hkrati z zmago proletariata nad kapitalizmom in da pri tem ne gre samo za proglajanje politične, družbene in ekonomske enakopravnosti, ampak obenem za posebno družbeno zaščito materinstva, posebno zaščito žene v delovnem odnosu in posebno družbeno skrb za pomoč v družini pri negi in vzgoji otrok. Pri tem je seveda nam popoln. jasno, da ne gre le za deklaracijo pravic, ampak za aktivno borbo žena za svoje pravice, po zmagi revolucije pa za aktivno sodelovanje, nje žena pri graditvi nove, socialistične družbe, pri ustvarjanju materialnih možnosti, da bo družba v vedno večji meri mogla skrbeti za vse potrebe svojih državljanov.

Socializem se gradi lahko samo ob sodelovanju vseh delovnih ljudi, lahko je le plod njihovih skupnih naporov. Enako je s sodelovanjem v oblasti. Zato je potrebno — in v tem je stalna naša naloga — da skrbimo za to, da bodo žene čim širje in polneje sodelovale tako v vsem političnem življenju naše države, v ljudski oblasti, kakor tudi v proizvodnji. Le prevečmanje dolžnosti daje pravice.

Najbistvenejša in najvažnejša za resnično enakopravnost žena pa je njena vloga v družbeni proizvodnji. Na eni strani je to vprašanje ekonomske neodvisnosti žene, ki ji edina daje možnost, da se v življenju dejansko čuti neodvisna in samostojna. Ne gre pri tem toliko za to, da je prav vsaka žena zaposlena, kolikor za to, da so vsem ženam odprte vse možnosti izobrazbe, kvalifikacije, da imajo možnost, da se zaposlijo, da se v svoji stroki in poslu razvijajo, da so enako plačane po svojem delu.

Aktivno sodelovanje v družbeni proizvodnji postaja vedno važnejša osnova vseh demokratičnih pravic. To nam je daleč veliko lažje razumeti, ko smo neposredni ustvarjalci Marxove velike zamisli: upravljanje gospodarstva po samih proizvajalcih. Proizvajalci kot taki in po stopnji svojega družbenega prispevka dobivajo nove pravice v upravljanju tovarn, v razpolaganju s plodovi svojega dela, preko novih organov oblasti — preko zbornic proizvajalcev pa postajajo važen činitelj graditve socialistične družbe.

Ne bo odveč, če o tem navedem iz Engelsovega dela o izvoru družine,

privatne lastnine in države, mesto, kjer jasno in nedvomno to potrjuje, ko pravi: „... osvoboditev žene in njeno izenačenje z mošcem je nemogoče in bo nemogoče, dokler bo žena ločena od družbenega produktivnega dela in omejena na zasebno domače delo. Osvoboditev žene bo mogoča šele tedaj, kadar bo lahko žena sodelovala pri proizvodnji v velikem družbenem merilu in kadar jo bo zaposlovalo domače delo samo še v neznatni meri. To pa bo mogoče šele z moderno veliko industrio, ki ne samo da dopušča žensko delo v velikem merilu, ampak ga tako rekoč zahteva in teži čedalje bolj tudi za tem, da spremeni zasebno gospodinjstvo delo v javno industrijo.“

Mislím, da so navedene Engelsove misli izredno važne za naš današnji čas. Kažejo nam izhod iz tistega vprašanja, ki je čisto danes tako zelo težko za mnoge delovne žene in ki ga mnogi naših tovarišev in tovarišic slabo razume. To je vprašanje o nasprotju, ki nujno nastaja v prehodni dobi med ženinim delom v družbeni proizvodnji in njenim položajem v družini.

To nasprotje med sodelovanjem žene v proizvodnji in njenim materinstvom in v gospodinjstvu je nastalo že v kapitalizmu, ko je mehanizacija omogočila množično izkoriščanje ženskega in otroškega dela. Kapitalizem je sivar reševal licemersko. Ženo je najprej proglasil za manjvredno in oznanjal, da je njena domena hiša, gospodinjstvo in otroci. Zaradi tega je ni pustil k višji izobrazbi in k odgovornejšim funkcijam, kot manjvredni ji je dajal manjšo plačo in jo iz usmiljenjaja jemal v tovarne posebno v času kriz, ko je vrgel na cesto njenežga bolj plačanega moža. Tako je kapitalist iz ženskega in enako iz otroškega dela vlekel še ekstraprofite.

V dobi graditve socializma nasprotje med sodelovanjem žene v družbeni proizvodnji in njenim materinstvom in delom v individualnem gospodinjstvu traja naprej, lahko rečemo, da se v prvi dobi celo nujno zaostri.

Graditev moderne industrije v naši dobi industrijsko nerazviti državi zahteva na eni strani veliko število delovne sile, na drugi strani pa zaostalo gospodinjstvo zahteva še vedno ogromno ženinega dela v hiši.

Rešitev tega nasprotja pa je mogoča samo v smislu citirane Engelsove misli, ki predpostavljajo, da bo žena sodelovale v veliki moderne industrije, kajera se s svoje strani omogoča, da se modernizira in spremeni današnji način gospodinjstva, da se ustvarijo materialne možnosti za razširjanje družbene skrbi za vzgojo otrok. Naša naloga seveda ni samo čakati, da se dokončno ustvari največja velika industrija, potem pa šele postaviti vprašanje modernizacije gospodinjstva. Kakor koli se to ne spada in ne more spadata med prioritete naše socialistične graditve, ga pa vendar moramo postavljati in sproti reševati oz. pripravljati njegovo reševanje (n. pr. ob planiranju gradnje stanovanj, ob ustanavljanju uslužnostnih podjetij in ustanov, ob delu za izboljšanje trgovinskih uslug, prehranske industrije itd.). V razvitejših industrijskih deželah je že razvita produkcija najraznovrstnejših tehničnih pripomočkov, ki so revolucionirali ne samo gospodinjstvo, ampak lahko rečemo, način življenja družine in tudi odnosa med družinskimi člani. Končno se ni tako dolgo, odkar so se naši pradedje zgrajali nad železno cesto, ki je danes sestavni del našega življenja, zakaj ne bi bližnja leta socialistične graditve omogočila tehnično in mehanizirano gospodinjstvo do te mere, da bo, kot Engels pravi, zaposlovalo ženo domače delo samo še v neznatni meri, ne da bi to istočasno pomenilo uničenje družine in prijetnega doma.

Socialistična družba bo z gigantiskim razvojem produktivnih sil napravila moderne pridobitve tehnike dostopne vsem.

Govoriti moramo še posebej o materinstvu, kot o večni in važni naravni funkciji žene. Materinstvo je prav tako kot gospodinjstvo vse doslej predstavljalo in predstavlja čisto neresljivo konflikt za poklicno zaposleno ženo. Borba delavskega razreda v kapitalizmu je v zaščiti materinstva prinesla nekaj plodov, toda lahko rečemo, da je plačala žena sama, saj so se kapitalisti sklicevali ravno na izgubo zaradi poročniških dopustov, dojenja itd. in jo zato manj plačevali.

Naša ljudska oblast je že v ustavi in v prvi zakonov posebej poudarila, da je zaščita materinstva stvar vse družbe. Kljub temu, da je na področju družbenega skrbstva za mater in otroke bilo v teh letih narejenega veliko, je vendar mreža zdravstvenih in vzgojnih ustanov še daleč izpod naših potreb. Pri prehodu na nov gospodarski sistem pa se je pokazalo, da je posebno važna, da se družbena skrb za materinstvo ne rešuje samo v okviru enega delovnega kolektiva, ampak da se še bolj očito kaže kot družbena s tem, da se sredstva za to črpa iz družbenih fondov, to je iz socialnega zavarovanja. Pri tem je drugo vprašanje, v kakšni obliki družba daje svoj doprinos materi in družini. V tem oziru smo pri nas napravili važen korak pri vključevanju

staršev v aktivno sodelovanje pri razdelitvi in uporabljanju družbenega prispevka s tem, da smo povečali otroške doklade, zmanjšali pa deloma državne subvencije nekaterim ustanovam. Pri tem ne gre za ukinjanje mreže zdravstvenih, predšolskih in šolskih ustanov, kakor to nekateri tolmačijo. Celotno družbene dajatve za pomoč družini se niso s tem zmanjšale. Povečati pa se mora skrb in pomoč roditeljem in vseh državljanov pri vzdrževanju teh ustanov, ker le na ta način bodo ogromni družbeni fondii res uporabljeni za svoj namen.

Družba kot celota je najgloblje zainteresirana na vsestranski zaščiti materinstva, na veliki pomoči ženam pred porodom in po njem, da nam zraste zdrav mladi rod, za katerega so končno vse naše žrtve in vse naše delo.

Rešitev problema materinstva torej ni v vračanju žene, ko postane mati, iz produkcije domov, ampak v ustvarjanju celega sistema zdravstvenih ustanov, zaščiti pri delu, v razvijanju mreže jasli in vrtcev, ki delovni ženi omogočajo istočasno odgovarjati tako klicu materinstva kakor klicu svojega ustvarjalnega dela v svoji stroki, v proizvodnji.

Pri tem pa je potrebno posebej spregovoriti o vlogi družine v vzgoji otrok. Danes se pri tem vprašanju čisto omejujemo samo na mater. Vzgoja otrok je seveda važen del materinstva, saj je obenem veliki širši problem, ki ga mati sama ne more reševati. Socialistična družba mora iz svojih najboljših osnov vzgojo otrok postaviti v prvi vrsti kot družbeno nalogo in jo kot tako reševati. Nemogoče si je zamisljati vzgojo otrok brez tesnega sodelovanja obeh roditeljev, družine kot celote, sole, vrste družbenih organizacij, Partije in ljudske oblasti. V družini naj najde otrok njemu toliko potrebnega individualnega ljubezen in skrb, obenem pa naj v njej dobi tudi že osnovne črte svojega značaja. Toda za to, da družina odigra to vlogo, ni potrebno, da držimo ženo-mater ujetjo v zidovih doma, zaposleno z drobnimi vsakdanjimi duhomornimi domačimi deli, ob katerih končno čisto nadej, kaj malo časa in smisla za svoje otroke. Usmeriti moramo svoje delo v to, da bomo omogočili materi zmanjšanje hišnih bremen, kakor smo že govorili, usmerili oba roditelja v skupno odgovornost za vzgojo otrok, obenem pa razviti celo mrežo igrišč, otroških vrtcev, sob, domov itd., kjer bodo otroci pod strokovno nadzorstvom preživljali dan ali nekaj ur v kolektivu, ki je njim tudi vzgojnega stališča nujen. Le tako mislim, da moramo postaviti in reševati vprašanje vzgoje, ker s tem bomo dosegli najboljše vzgojne učinke, obenem pa bomo omogočili javno udejstvovanje žene.

Ob prehajanju na upravljanje gospodarstva po proizvajalcih samih že čutimo družbene koristi, že čutimo resnično skrb proizvajalcev za povečanje produktivnosti dela, za izboljšanje kvalitete dela, čutimo nove pozitivne socialistične sile, ki delujejo v celji vrsti področij družbenega življenja. Delovni kolektivi v malem in družba v celoti po svojem družbenem planu odreja, kaj se bo zgodilo z ustvarjenimi vrednostmi, postaja skrben gospodar družbene lastnine. Pri tem pa včasih zasledimo tudi povsem napačne račune, ki nikakor ne morejo biti računski soci-

alističnih delovnih kolektivov. Govori se, da žene niso rentabilna delovna sila, ker jih ovira materinstvo. Res niso številni ti primeri, so pa kričeči. Ne kažejo samo na povsem zgrešene partikularistične, kratkovidne tendence posameznih delovnih kolektivov, ki ne gledajo na koristi skupnosti, ampak kažejo tudi na to, da moramo premagovati še ostanke malomeščanske miselnosti in reakcionarnih pogledov na družbeno vlogo žene. Saj so v takem pojmovanju skrite vse tiste komaj premagane sile preteklosti: v njih se skriva napad na ekonomsko neodvisnost žene, ki je osnovna podlaga njene enakopravnosti. V njih se skriva zagovor dvojne mere, dvojne morale premagane družbe, v njih se skriva želja reakcije, zadržati ženo stran od velikega dela graditve socializma, držati jo v neznanju in preko nje hromiti tudi njenega moža in otroke.

Zdi se mi, da je prav ta zaostala malomeščanska miselnost kriva, da se manjša aktivno udejstvovanje žena tudi v političnem življenju in pri graditvi ljudske oblasti. Toda ni si mogoče zamisliti popolnega razvoja socialistične demokracije brez največjega sodelovanja žensk, kakor tudi ni mogoče razviti polnega materialnega blagostanja brez sodelovanja vseh delovnih ljudi. Ni mi za to treba citatov iz marksizma-leninizma, naše lastne izkušnje nam že govorijo o tem, da vrsta vprašanj dnevnega življenja, posebno pa s področja socialne politike, zdravstva in prosvete sploh ni rešljivih brez sodelovanja žena. Zato si tudi naša Komunistična partija postavlja med važne naloge svojega praktičnega dela — delo med ženami, AFŽ pa kot sestavni del OF prav na tej nalogi razvija svoje delo. To pa je toliko lažje, ker je tudi po zmagi ljudske revolucije, ko je bil dobljen boj delovnega ljudstva in se ustvarjajo osnove družbenega sistema, ko se uničujejo temelji eksploatacije človeka po človeku, vprašanje ustvaritve ženske enakopr. stvar vsega delovnega ljudstva, eden izmed temeljnih kamnov nove družbe. Graditev socialistične družbe omogoča z razvijanjem produktivnih sil stalno razvijanje tudi vseh tistih družbenih institucij, ki bodo enakopravnost žene dale polno praktično vsebino.

Ob 8. marcu se moramo zadržati ob vprašanju, kakšne naloge se postavljajo danes pred žene Jugoslavije, pred žene socialistične dežele, ki stojijo v prvih vrstah borbe za mir proti agresivnemu pritisku Sovjetske zveze, v odnosu do mednarodnega ženskega gibanja, do vseh demokratičnih in progresivnih sil, ki se bore v svetu za iste cilje. Te naloge so: biti aktiven graditelj svoje socialistične domovine, krepiti njeno moč kljub vsem težavam, ne samo zaradi nas, ampak tudi zaradi stvari svetovnega naprednega gibanja. Ob 8. marcu, ob dnevu borbe za mednarodno solidarnost za mir, naj naša odločnost razkrinkava pred svetom kominformistično izdajstvo Sovjetske zveze, ki pod parolami mira in socializma pripravila vojno agresijo. Stvar socialistične Titove Jugoslavije je stvar naprednih sil vsega sveta. — Zato naprej po poti graditve socializma, naprej po poti jčanja mednarodnih demokratičnih in miroljubnih sil.

Naj živi 8. marec, dan mednarodne solidarnosti delovnih žena!

Stane Keržič: Borka

Ljubljana je slovesno proslavila praznik žena

Sinoči je bila v Filharmonični dvorani na Kongresnem trgu v Ljubljani velika slovesna proslava 8. marca — Praznik žena. Poleg predstavnikov vlade in drugih organov oblasti, množičnih organizacij in Jugoslovanske ljudske armade se je te proslave udeležilo tudi veliko število žena in drugih ljubljanskih prebivalcev.

Glavno poročilo o delu žena je imela sekretarka Glavnega odbora AFŽ Milena Koržetova, ki je izbrpno orisala delo in razvoj ženske organizacije od prvotnih let pa do danes.

V vseh povojnih letih, je dejala tov. Koržetova, so žene dokazale, da niso zmogle delati samo doma v gospodinjstvu. Kakor so se v vojni borile s puško v roki, so se tudi po vojni znale, vključene v proizvodnjo, boriti za čimprejšnjo izgradnjo socializma v naši državi. Žene se močno vključujejo v gospodarsko življenje. V Sloveniji imamo od vseh zaposlenih 31,5% žena, ki se trudijo za svojo izpolnitel, kar dokazuje, da je bilo samo predlaskim od vseh razglašanih udarnikov 29% žena.

Tov. Koržetova je v svojem govoru prikazala, kako naša država ščiti posebno interese matere in otroka. V ta namen odpira porodnišnice, otroške ustanove, jasli, vrte in podobno. Danes imamo v Sloveniji 7 porodniških oddelkov s 362 posteljami, kar je en

in polkrat več kakor pred vojno, ter 259 postelj na ginekoloških oddelkih. Prav tako imamo 6 dečjih domov s 313 posteljami, kar je 5 in polkrat več kot pred vojno. Mladinskih okrevališč, ki jih pred vojno v Sloveniji ni bilo, je zdaj 6 in lahko sprejmejo 400 otrok. Podobno je tudi z otroškimi oddelki v bolnišnicah in šolskimi ambulantami.

Zatem je poudarila trud, ki so ga žene vložile v organizacijo posvetovalnic. Tako imamo danes pri nas 258 posvetovalnic za otroke proti 33 pred vojno in 29 posvetovalnic za žene, kar je trikrat več kakor nekdanj. Naša zakonodaja je dala našim ženam še druge pravice in drugo zaščito, tako pravico do 12-tedenskega plačanega dopusta ob porodu, štiriurno zaposlitev v času dojenja in denarno podporo ob porodu za opremo novorojenčka.

Tov. Koržetova je govorila tudi o tem, da je bilo za razbremenitev zaposlene žene v zadnjih letih mnogo storjenega. Danes imamo 26 jasli, ki lahko sprejmejo 1033 otrok, 116 vrtcev, 12 mladinskih domov, 62 dijaških domov, v katerih je okrog 5000 dijakov.

Vendar je pripomnila, da so se pri nas, odkar so se ustanove postavile na svoj gospodarski račun, začeli ponekod pojavljati do takih ustanov nezdružni odnosi. Namesto da bi posamezna podjetja poskušala drugih primernih virov za varčevanje, da bi se borila za dvig proizvodnje in storilnosti dela, je tov. Koržetova našla nekaj primerov, da so podjetja začela zapirati otroške ustanove.

Nadalje je tov. Koržetova govorila tudi o tem, da so nekatera podjetja in tovarne, v želji za rentabilnostjo, zagrešile še druge nepravilnosti. Tako so začele odpustiti noseče žene in doječe matere, kar pomeni nerazumevanje naše socialistične stvarnosti, odstopanje od tega, kar so si žene s krpjo priborile, od tega, kar je dala ženam naša Partija, naša socialistična družba. Ne odpustiti žena in ne zapirati otroških ustanov, temveč se truditi za pravilno razmešanje delovne sile, za nova delovna mesta, za dvig strokovnosti, za usmerjanje žena v nove poklice, boriti pa se še posebej za čim več jasli, vrtcev in drugih ustanov — vse to je tov. Koržetova še posebej poudarila.

Se posebej je poročala o tem, da sta frontna organizacija in organizacija AFŽ dosegli mnogo uspehov za prevzgojo žena na političnem polju. Vendar pa je dejala, da so volitve pokazale, kako se žene ponekod premalo poslužujejo svojih državljanjskih pravic in dolžnosti. Odtod tudi majhen odstotek izvoljenih žena v razne ljudske odbore. V političnem delu pa se na splošno žene živo udeležujejo. V Fronto je vključenih okrog 316.000 žena in imamo v osnovnih odborih frontne organizacije že kar lepo število odbornic, kakor tudi v okrajnih in izvršnih okrajnih odborih. Tudi v delavskih svetih so žene primerno zastopane. Tako je n. pr. v 756 večjih podjetjih izvoljenih 3785 žena ali 21 odstotkov. Vendar pa ne gre za to, kakor je poudarila tov. Koržetova, da volimo žene na razna odgovorna mesta samo, ker so žene in ker hočemo tako manifestirati njihovo enakopravnost, temveč zato, ker so žene vključene v proizvodnjo, v politično in kulturno-prosvetno dejavnost, ker poznajo in razumejo pojavljajoča se vprašanja, ker jih čutijo in doživljajo, zato, ker so na vseh področjih aktivne in ker bodo tako s sodelovanjem v naših oblastnih organih mnogo koristile naši socialistični skupnosti.

Delavski razred in njegovi sindikati se pripravljajo na letošnje volitve delavskih svetov z jasno zahtevo po okrepitevi delavskega upravljanja

V ponedeljek je bila v Ljubljani razširjena seja predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo, ki sta ji na povabilo predsedstva pristopovali tudi tovariša Stane Kavčič, član Politbiroja CK KPS in Jože Borštnar, član CK KPS ter predsednik Republiških odborov strokovnih sindikatov. Na tej celodnevni seji je predsedstvo razpravljalo o delu sindikalnih organizacij ob volitvah v delavske svete in ob občnih zbiorih sindikalnih svetov.

O pripravah za volitve delavskih svetov in o delu sindikalnih organizacij v zvezi s tem je v uvodu poročal Mavricij Bore, tajnik republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo. Po poročilu se je razvila obširna razprava, v kateri so poleg članov predsedstva sodelovali tudi tov. Stane Kavčič, tov. Jože Borštnar ter predsedniki republiških odborov strokovnih sindikatov.

Iz poročila in zelo plodne razprave je povzelo predsedstvo nekatera temeljna načela, ki predstavljajo pravzaprav izhodišče družbeno političnega udejstvovanja sindikalnih organizacij ob letošnjih volitvah v delavske svete. To so predvsem sledeča načela:

Delavski razred in njegovi delavski sindikati se pripravljajo na letošnje volitve delavskih svetov z jasno zahtevo po okrepitevi delavskega upravljanja, delavske demokracije. Ta zahteva revolucionarna zahteva delavskega razreda je skladna s celotnim družbeno političnim razvojem pri nas, ki terja nadaljnjo izpolnitel delavske demokracije in njenih organov, in z našim novim gospodarskim sistemom, ki prav tako zahteva močan in razvit organizem delavskega uprav-

ljanja. Zato pa se bodo morali novi delavski sveti, še bolj uveljaviti kot organi gospodarskega upravljanja, še bolj bodo morali prijeti gospodarstvo podjetij v svoje roke.

Pravice delavskih svetov se bodo z novim gospodarskim sistemom zelo povečale, saj bo delavskim svetom zaupan velik del skrbi za izpolnjevanje gospodarskih nalog socialistične graditve pri nas. Te zaupane dolžnosti bodo morali delavski sveti izpolnjevati s čutom nesebične skrbi in odgovornosti do naše socialistične skupnosti, ki je svojstven delavskemu razredu.

Novi delavski svetovi se bodo morali z vso resnostjo in družbeno odgovornostjo lotiti urejanja vseh neurejenih gospodarskih vprašanj v gospodarskih podjetjih. Med temeljnimi nalogami delavskih svetov je predvsem ta, onemogočiti, da bi se v naših gospodarskih podjetjih pojavljalo izkoriščanje človeka po človeku, to je, da bi vester in marljiv delal za lenuha in delomrzneža. Da bodo delavski sveti preprečili take pojave, je potrebno, da temeljito prouče organizacijo dela, razvrstitev delovnih mest, norm, strošne režijskega materiala in podobno.

Delavski sveti bodo morali upravljalci gospodarskega podjetja tako, da bodo zagotovili izpolnitel z družbenim planom proračunane akumulacije. Od izpolnjevanja proračunane akumulacije je odvisen program razvoja našega socialističnega gospodarstva, krepitev in utrjevanje naše socialistične domovine in je zato ta stvar temeljna družbena obveznost delavskega razreda do lastne domovine in krepitve socialističnih sil v njej. Sindikalne organizacije pa se bodo morale neusmiljeno spop-

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo

Jugoslavija zavrača izbiro, po kateri naj bi blaginjo ljudstva žrtvovali v prid oborožitve ali narobe

Govor jugoslovanskega delegata Leona Matesa med razpravo v Ekonomski komisiji OZN o gospodarskem položaju v Evropi

Zeneva, 7. marca. Ekonomski komisija OZN za Evropo razpravlja sedaj o gospodarskem položaju v Evropi. Francoski delegat André Philippe je omenil, da je bila lanj ena izmed glavnih težav zahodnoevropskega gospodarstva dvig cen surovinam, ki jih Zahodna Evropa uvaža, pri čemer pa niso narasle cene izvoznih predmetov. Zato je bil zahodnoevropski plačilni primanjkljaj dvakrat večji kot leta 1950. Philippe je zahteval stabilizacijo cen surovin na svetovnih tržnicah, države izvoznice pa naj bi jim stala stalna tržišča za povečan izvoz surovin iz nezavrtih držav. Predvsem je treba zvišati proizvodnjo premoga in kmetijsko proizvodnjo.

Jugoslovanski delegat Leo Mates se je dotaknil problemov evropskega gospodarstva in med drugim izjavil:

»Evropska proizvodnja je še zmerom nezadostna, kar se v Zahodni Evropi kaže predvsem v primanjkljajih plačilnih bilanc, v državah sovjetskega bloka pa v pomanjkanju posameznih dobrin in v splošnem pomanjkanju proizvodnega blaga. Za pospešitev evropske proizvodnje so nujno potrebni, razen nacionalnih, tudi mednarodni napori. Sovjetski blok sicer govori, da je treba razvijati mednarodno trgovino, ne pa sodelovati v nobeni mednarodni akciji in v tehničnih telesih Ekonomski komisije.

Najbolje merilo za resnične namene kake države glede na mednarodno sodelovanje niso besede in želje njenih delegatov, naj bi se razvila trgovina, nego njena resnična udeležba na raznih področjih mednarodnega sodelovanja.

POSŁANICA PREZIDENTA TRUMANA KONGRESU

7900 milijonov dolarjev za pomoč tujim državam

Za Evropo je predlaganih 5.886 milijonov, predvsem pa so tudi določeni zneski za Jugoslavijo

Washington, 7. III. (AFP) Predsednik ZDA Harry Truman je poslal včeraj američkemu kongresu poslanico, v kateri zahteva 7,9 milijard dolarjev za pomoč tujim državam. V poslanici zahteva od kongresa, naj potrdi te kredite v celoti, ker so po njegovem mnenju bistveni za uspešnost mirovnega programa in za varnost ZDA. Devet desetih let vsote je namenjenih za vojsko, ena desetina pa za ekonomsko pomoč.

Predsednik Truman poudarja v obrazilu, da zahteva, da ZDA ne morejo same ustvariti svoje varnosti, ne da bi se združile z drugimi narodi, in da je treba okrepiti omajano gospodarstvo zahodnoevropskih držav ter dvigniti življenjsko raven prebivalstva nezadostno razvitih držav.

V poslanici je nato poudarjeno, da bo Evropa dobila od celotnega zneska 7,9 milijard dolarjev 5,886 milijonov, od tega 4530 milijonov za vojsko pomoč. Srednji vzhod in Afrika bosta dobila kot vojaško pomoč 610 milijonov in kot ekonomsko 186 milijonov dolarjev. Za Azijo in Pacifik je določen znesek 1,019 milijonov dolarjev, od česar bodo porabili 611 milijonov za vojaško pomoč. Latinska Amerika bo dobila 84 milijonov in sicer 62 milijonov kot vojaško in 22 milijonov dolarjev kot ekonomsko pomoč.

Razen kreditov, določenih za države Atlantskega pakta in za Zahodno Nemčijo, so v programu vzajemne varnosti določeni tudi omenjeni zneski za Jugoslavijo, katere odprti proti Sovjetski zvezi vzpodbujajo milijone ljudi iz zažele zaveze. Določeni so tudi krediti za Avstrijo. Dobič bi se ohranila njena gospodarska stabilnost te države, katere del je še vedno pod zasedbo sovjetskih čet.

POGAJANJA V PAN MUN JOMU

Vedno novi zavlačevalni predlogi

Pan Mun Jom, 7. marca. (AFP - UP) Na današnjem sestanku častnikov, ki razpravljajo o nadzorstvu nad premirjem, so Kitajci in Severnokorejci zahtevali, naj se iz čl. 15 načrta konvencije o premirju črtajo določbe, v katerih je omenjena Koreja. Člen 15 govori o pogojih za premirje v teritorialnih vodah. Delegat Združenega poveljstva polkovnik Derow je odklonil to zahtevo in izjavil, da se »Združeno poveljstvo bori samo v Koreji. Izrazil je mnenje, da bi nasprotna delegacija rada razširila določbe premirja v Koreji na vse področje Daljnega vzhoda, ki je pod nadzorstvom Kitajske in Koreje.

Druška skupina generalstabin častnikov tudi danes ni dosegla nobenega uspeha. Severnokorejski general Li Sang Co je vnovič prebral dolgo izjavo, da njegova delegacija ne more sprejeti predloga o prostovoljni repatriaciji vojnih ujetnikov, na čemer vztraja Združeno poveljstvo.

Prevladuje mnenje, da se v Pan Mun Jomu ne da doseči ničesar več, razen, če bi prišla navodila z višjih odločilnih mest. Viceadmiral Turner Joy, šef delegacije Združenega poveljstva, se je danes vrnil v Pan Mun Jom. V Tokiju se je razgovarjal z generalom Ridgwayem in poveljnikom ameriškega ladjevja na Tihem oceanu admiralom Radfordom. Ni znano, ali je Joy prinesel kake nove predloge.

Zadnje vesti

- London, 7. marca. Holandski zunanji minister Stikker je odklonil, da bi prevzel mesto sekretarja organizacije Atlantskega pakta.
- Kim, 7. marca. General Eisenhower je davi prispel iz Aten v Neapelj. Prisostvoval je zaključni konferenci o velikih zavezniških mornariških manevrih, ki jo je vodil admiral Carvill. Navzočih je bilo 40 admiralov. Pozneje se je general Eisenhower sestal z italijanskim obrambnim ministrom Paciardjem in šefom štaba Marasom. Popoldne je odletel zopet v Pariz.
- Atene, 7. marca. Grška vlada je odredila, da se odloži izvršitev smrtnih obsodb nad 8 obsojenici, ki so bili obdolženi vohunstva v korist informbirojskih držav.

Ne moremo si zamisliti dviga industrijske proizvodnje, ki je Evropi potreben, če ne bi pospešili razvoja nezavrtih držav: s tem bi zagotovili preskrbo evropske industrije s surovinami, kakor tudi povečanje evropskega izvoza.

Mates je dalje dejal, da je oborožitev breme in za zahodnoevropske in za vzhodnoevropske države. Opozoril je na resolucijo, ki je bila sprejeta lani na temelju jugoslovanskega predloga v Zenevi, in katera poudarja, da »splošno zmanjšanje oborožitve naj- učinkovitejši prispevek in za ohranitev miru v svetu in za dvig življenjske ravni.« Jugoslovani — je dejal Mates — obžalujemo, da se svet sedaj trko oborožuje, vendar pa odločno nasprotujemo, da bi pod videzom zavzemanja za življenjsko raven delovnega ljudstva dolžili neke države, da se oborožujejo, da bi torej namesto konstruktivne ekonomske razprave vodili destruktivno propagandno politiko. Jugoslovanska delegacija je prav tako proti pesimističnemu mišljenju, da je treba zaradi oborožitve odstopiti od nacionalnih in mednarodnih naporov za zgraditev civilne proizvodnje in življenjske ravni delovnega ljudstva. Jugoslavija zavrača izbiro, po kateri naj bi blaginjo ljudstva žrtvovali v prid oborožitve ali narobe.

Na koncu je Mates poudaril, da ima Evropska ekonomska komisija vse možnosti, da v svojih tehničnih oddelkih z izmenjavo mnenj razvije mednarodno sodelovanje in ustvarja temelj za bodoče odločitve.

TRENJA V LABURISTIČNI STRANKI

Bevan zahteva nujen sestanek izvršilnega odbora stranke

London, 7. marca. (Tanjug). Kakor se je pozno ponoči zvedelo, je Aneurin Bevan zahteval v pismu, ki ga je poslal tajniku laburistične stranke Morganu Phillipsu, naj se skliče nujen sestanek izvršilnega odbora laburistične stranke, na katerem bi proučili položaj, ki je nastal med razpravo o obrambi v spodnjem domu. Razen Bevana so pismo podpisali še Tom Driberg, Jan Richardson in Barbara Castle. Člani izvršilnega odbora stranke, ki pripadajo Bevanovemu levemu krilu.

Redni sestanek izvršilnega odbora stranke naj bi bil 26. marca, sodijo pa, da bo spričo Bevanove zahteve sestanek še poprej. V Londonu sodijo, da bo Bevan na sestanku napadel Attleeja in Morrisona, ker sta poslala pred glasovanjem vsem laburističnim poslancem pisma, v katerih sta od njih zahtevala, naj glasujejo za laburistični spreminjalni predlog, in naj se vzdržijo glasovanja za resolucijo konservativne vlade.

Glasi laburistične stranke »Daily Herald« je danes prvič nastopilo proti Bevanu, o katerem pravi, da je ubral pot, ki je škodljiva in nevarna za laburistično gibanje. Linija laburistične stranke — piše časopis — je bila sprejeta na letnih konferencah stranke in Trade unionov in zategadelj nastop Bevanove skupine samo slabi tvorbo svobodnih narodov in krepi nepopolnost Krenjila. Čas je, da bi laburistično gibanje delalo v popolnem soglasju za zmago.

»Tednik »Tribune«, ki ga med drugim urejajo tudi soprog Aneurina Bevana, piše, da je vodstvo laburistične stranke, se preden so bili znani proračunski predlogi, oslabilo ostrino napada laburistične stranke na finančne ministre Butlerja in na njegove namene, da bi oslabil socialno službo. V času, ko je država v finančni krizi — nadaljuje časopis — in ko so v nevarnosti socialne pridobitve laburistične vlade, mora laburistična stranka

PROTIPARTIZANSKI PROCES V LUCCI

Zveza borcev Jugoslavije zahteva posredovanje Svetovne federacije borcev

Beograd, 7. marca. (Tanjug). Zveza borcev narodnoosvobodilne vojne Jugoslavije je s posebnim pismom opozorila Svetovno federacijo bivših borcev na proces proti 52 bivšim italijanskim partizanom, ter prosila generalnega sekretarja g. Elliotta Newcomb, naj o tem procesu obvesti vse nacionalne organizacije, upravní svet svetovne federacije pa naj protestira pri italijanski vladi zaradi kršitve mirovne pogodbe.

Izkoreninjenje »škodljivcev« v ČSR

Praga, 7. marca. (Tanjug). Praški časopis »Rude Pravo« opozarja, da morajo okrožne partijske konference, ki bodo sklicane ta mesec, objaviti odločen boj za izkoreninjenje vseh trockistično-anarhističnih težej, ki so se doslej pojavljale pri nekaterih funkcionarjih partijskega aparata ter državnih in gospodarskih institucijah pri omalovaževanju veljavnih zakonov, predpisov in navodil. Uvodnik tega časopisa pravi, naj bi na vseh področjih življenja napravili škodo, katero so napravili Slansky ter drugi visoki državni in partijski funkcionarji, ki so bili pred kratkim aretirani. Okrožne konference pa morajo izkoreniniti preostale škodljivce. »Rude Pravo« posveča četrtino svojega članka naštevanju lastnosti oseb, ki naj bi jih na okrožnih partijskih konferencah izvolili v vodstvo.

pogodbe. Pismo poudarja, da člen 16 mirovne pogodbe določa, da »Italija ne bo preganjala niti vzemirjala italijanskih državljanov, posebno pripadnikov italijanskih vojaških sil zaradi tega, ker so izražali simpatije za stvar zavezniških in sodelujočih sil ali so izvajali akcije v korist te stvari.« Zveza borcev prosi svetovno federacijo, naj zaščiti bivše italijanske borce, pripadnike italijanske partizanske divizije »Garibaldi-Natisone«, ki so se borili na strani zavezničev proti nemški armadi in njenim italijanskim fašističnim sodelavcem.

Zveza borcev Jugoslavije hkrati izraža bojazn, da bi utegnili biti ta razprava samo uvod v nove razprave proti partizanskim borcem.

Pinay se posvečuje o sestavi nove vlade

Pariz, 7. marca. (Reuter) Antoine Pinay se je začel danes posvetovati o sestavi 17. povojne francoske vlade. Pinay je izjavil, da je bil zelo presenečen, ker mu je skupščina odobrila investituro, saj je pričakoval, da bo dobil samo 296 glasov.

Odločitev parlamenta, da naj sestavi novo vlado Antoine Pinay, je vsakega presenečen. V razpravi, ki je bila pred glasovanjem, so se izjavile zanj samo tri od pet parlamentarnih skupin, ki razpolagajo samo s 300 glasovi, medtem ko znaša absolutna večina 313 glasov. Za Pinajja so se izjavili radikalni socialisti, ljudsko republikansko gibanje in neodvisni, katerim pripada tudi Pinay. Proti so glasovali socialisti in komunisti. Tudi približno 20 degolističnih poslancev je glasovalo za Pinajjevo investituro, ki mu je prav toliko glasov primanjkovalo, ostali pa so se vzdržali glasovanja.

Saratovski predlogi za sklicanje izrednega kongresa stranke

Rim, 7. marca. (Tanjug) Bivši tajnik socialnodemokratske stranke Saragat, ki se ne strinja s sedanjim izvršnim odborom stranke pod vodstvom Romita, zahteva, naj bi vplivne osebnosti podprle sklicanje kongresa stranke, ki naj bi spremenil odločitve prejšnjega bolonjskega kongresa in omogočil desni struji stranke, da bi se v celoti povezala z vlado. 27 poslancev in senatorjev te stranke zahteva sklicanje izrednega kongresa, ki naj bi sklenil zanesljive ukrepe za ohranitev demokracije.

Kdo je tako ukazal?

izdaja ga neka druga skupina, ki nastopa s krščansko firmo. Se preden sem odprl novo številko, je zasmrdelo kot iz kakšne greznice. Toliko laži in strupa o naši domovini še nikjer nisem videl na enem samem, majhnem in zaniknem kupu. O borbi koroških Slovencev za narodnostne pravice skoraj nič, zato pa članek za članekom o nas, oziroma proti nam.

Na prvem mestu seveda potvarjanja, ki naj dokažejo, da je vera v naši državi preganjana. Vest, da so štirje škofji ali zaprti ali pa ne morejo vršiti svoje dolžnosti. Hujskanje okrog incidenta s škofom Vovkom v Novem mestu. Vest o kolektivni pogodbi o zavarovanju duhovnikov, povezana z razlago, da so nekateri odborniki in člani duhovniškega Civil-Metodijskega društva izobčeni iz cerkve. Potvrjena vest o ukinitvi teoloških fakultet na univerzah, seveda brez pripombe, da bo študij za duhovniški poklic v bodoče prav tako mogoče, celo z državno podporo. Hujskanje ob ločitvi verouka od šol, s pripombo, da v naši domovini vlada fašizem.

In potem se vrstijo razne druge bajke o tem, kako sodišča pri nas niso samostojna, kako komisarij stoji za hrbtom kmetu na polju in ga priganjajo k hitrejšemu oranju, o sužnosti, v kateri žive naši kmetje, in tako naprej.

Pa še en cilj za svoje napade so si izbrali člankarji, ki so sestavljali priručnik škofskih Slovencev, in to povsem nepolitičnih prireditelj. Čela križarska vojna velja — slovenskemu plesu v Celovcu (kot mi pojasnjuje sopotnik, je bil ples izredno uspešen in priručnik slovenske prireditelje). Bajke je bil ples izraz bokega moralnega padca slovenskega naroda, kajti nekatere so imele

— bog nas varj! — celo večerne obleke (Parizej, pravi sopotnik, če se hočejo čuvati moralo, naj sware pred pokvarjenici, ki spolno zlorablajo mladino, in to ne samo pred že obojenim avstrijskim patrom Lutterottijem, pač pa pred kom, ki je precej bližje). Nekoga neimeno vanega napadajo zaradi sodelovanja pri radiu Celovec in mu očitajo germanizacijo. (Sopotnik mi spet pojasnjuje, da jih verjetno jezi nekaj uspešnih oddaj, ki jih je pripravila Slovenska prosvetna zveza). Hkrati s reklamo za nemške kreme visokošolske tečajne (ki so brez dvoma na mestu), pa list napada enako slovensko prireditelje, ki jo je nedavno organizirala Slovenska kmečka zveza (za katero seveda niso delali nobene reklame). Med drugim očita, da so hoteli slovenske kmete na Koroškem učiti pravilne ureditve kmetijskosti tisti, ki so bili in so še odgovorni za baje sramotno stanje kmetijstva v Ljudski republiki Sloveniji. (In spet mi spremljevalec, s katerim sem se seznanil v vlaku, pojasnjuje, da so mišljeni prvostvni strokovnjaki, med njimi vseučiliški profesorji iz Ljubljane, ki so tudi sodelovali na prireditvi Slovenske kmečke zveze. Pove mi tudi, da bi verjetno avtorjem takšnih člankov bolj prišlo, če bi slovenske kmete učili kakšni »strokovnjaki« iz nekdane Jugoslavije, ki se je specializiral v vohunjenje za slovenskimi uradniki, odžiganju štipendij revnim naprednim študentom, sodelovanju z okupatorjem in pošiljanju ljudi v Dachau. Bajke bi bil hitro na razpolago).

Res, list mi je postal uganka. Le kdo lahko takšne pamflete piše, kdo lahko tak list izdaja? Počasi se mi je nekaj le razjasnilo. V rubriki »Pri nas na Koroškem« sem videl dopis iz kraja Ried

v Zgornji Avstriji? Ried naj bi bil na Koroškem? Ried naj bi bil slovenska koroška vas? Potem bo pa list, za katerega sem najprej mislil, da je kominformovski, najbrž organ tistih »koroških Slovencev«, ki žive v Riedu, v begunski bolnišnici, ki so se, kot sem videl iz poročila, za božič tako napili vodke, da je gostilničar v strahu že ob osmih zaprl gostilno, ki proučujejo, spet ugotavljam iz dopisa, kakšno privlačno silo ima vohunstvo za ženski spol in kako se ameriške okupacijske sile bore proti prostituciji.

Sopotnik me tolaži, ko vidi, da sem razburjen. Saj je tudi vojni zločinec kaplan Babnik kaj čest sodelavec v tem listu, saj se v isti hiši, kjer je uredništvo lista, pošiljajo v svet tudi slavošpevi vojninih zločincem Rožmanu, Odilu, Kreku, Zebotu in celi vrsti podobnih. Je pač tako, kdor plača, tudi daje takt muziki.

Pojasnili mi je jasno. Vendarle pa se moram uprati. Ali nisem morda le imel prav takrat, pred štirinajstimi dnevi, ko sem mislil, da list ni slovenski, temveč le po slovensko pisan v kakšni redakciji v Moskvi, Budimpešti ali Pragi? Seveda z manjšim popravkom, glede kraja, odkoder drže niti, ki list vadijo.

In vprašati se moram tudi, kaj hoče takšen list doseči. S tem, da ubija vero v skupnost, v povezanost in bodočnost slovenskega naroda, da blati in kleveta našo domovino. In s tem, da koroškim bratom, ki res žive v težkih pogojih, razbija zaupanje v svoje lastne sile, da jim ruši enotnost in borbo za nacionalne pravice, tisto enotnost, ki si jo naši bratje na Koroškem žele, za katero se borijo.

Na to vprašanje bi rad dobil odgovor. Po možnosti v samem Našem (čigavem) tedniku — Kroniki. Odgovor naj bi bil jasen, jednat. Samo to naj vsebuje. V čigavem interesu, po čigavem naročilu? J-c

Politično življenje v Egiptu

ODGOVOR NA VPRAŠANJE

Tov. Marjan Kranjc iz Maribora nas je včeraj razveselil s pismom, v katerem nas prosi za pojasnila glede raznih političnih strank v Egiptu (»vafds«, »sda« in druge), o katerih zadnje čase večkrat bere v našem listu. Zanima ga tudi njihov vpliv na ljudstvo in način delovanja teh strank.

Z zgodovino vafda je tesno povezana sodobna zgodovina Egipta. Med prvo svetovno vojno sta Francija in Velika Britanija obljubili samostojnost vsem arabskim deželim, osvobodjenim izpod turške nadvlade. Ko je bilo podpisano premirje s centralnimi silami, se je takoj odpravila pod vodstvom Zaglul paše v London egiptovska delegacija za samostojnost ali vafid. Pristaji vafda so torej bili pristaji egiptovske samostojnosti; ko pa je Egipt prenehal biti britanski protektorat, so si vafidisti postavili cilj, katerega jim še danes ni uspelo doseči: umik britanskih čet z območja Suškega prekopa in združitve doline Nila (priključitev Sudana). Ker je bila vafidistična stranka prva politična stranka v Egiptu in ker so cilji, za katere se bori, ljudstvu pri srcu, ni čuda, da je najštevilnejša in najbolj vplivna izmed vseh egiptovskih političnih strank. Četudi namreč vafidisti niso dosegli vseh ciljev (Angleži so še vedno ob Suezu!), beleži vafidistična stranka razmeroma največ uspehov: dosleda je, da je bila l. 1936 podpisana anglo-egiptovska pogodba, s katero je postal Egipt de iure samostojen, da so angleške čete leta 1946 odšle iz Kaira, da od leta 1949 tudi tuji državljani odgovarjajo za prestopke in sicer pred egiptovskimi sodišči, pri čem je izvajati agrarno reformo itd.

Vse druge politične stranke v Egiptu so izšle iz vafda. Leta 1921 je bila ustanovljena liberalno-konstitucionalna stranka, v katero so vstopili elementi, ki so bili pripravljeni pogajati se na račun egiptovske neodvisnosti; ta stranka je leta 1928 ovrgla prvo egiptovsko ustavo. Na podobnem način je nastala saadistična stranka, ki je bila in je še izrazito probritanska. Pripadniki skrajnih nacionalistov ali muslimanskega bratstva so zato ubili kar dva saadistična predsednika vlade: l. 1945 Maher pašo in l. 1946 Nokraši pašo. Za svojega vladanja je saadistična stranka uvedla koncentracijska taborišča in zakon o smrtni kazni. Komunistična partija je v Egiptu prepovedana, vendar pa se skušajo kominformisti uveljaviti z različnimi »mirnovnimi« in podobnimi akcijami, a brez posebnega uspeha pri ljudstvu. Rezultati zadnjih volitev (januarja l. 1950), ko je vafidistična stranka dobila ni manj kot 228 od 319 mest v parlamentu, kažejo, da ima ta stranka v Egiptu največ pristavev.

Težko je govoriti o javnem mnenju v pravem smislu besede, ko 80% prebivalcev Egipta ne zna brati in so zato nedozvedni za tisk, ki je sicer zelo razvit. Lani je v Egiptu izhajalo v arabsčini 24 dnevnikov, 201 nedeljski list, 15 polmesecnih revij in 67 mesečnih listov, v tujih jezikih pa še 30 dnevnikov, 25 nedeljskih listov, 5 polmesecnih revij in 33 mesečnih listov. Največ tujih listov je izhajalo v francosčini. Največji list je vafidistični »Al Misria« 130.000 izvodov, takoj za njim pa neodvisni »Alhrama« s sto tisoč izvodov dnevno. Vse liste pa prodajajo samo v mestih, kjer živijo vsi tuji in ena četrtna Egiptčanov.

Politične stranke ne skrbijo preveč za prosveto navadnega felaha. Njihova aktivnost se omejuje predvsem na mesta, na politično agitacijo v tisku (ki ga večina ne razume in le malo na ustno agitacijo). Vendar niti ena izmed njih — niti vafidistična — nima napisanega programa, ampak deluje vse samo preko volilnih platform, niti nima kakršnih koli rednih zasedanj ali konferenc.

Kljub temu lahko rečemo, da je Egipt, primerjajoč stanje pred 20 leti, politično, pa tudi gospodarsko, močno napredoval ter da bodo ukrepi vlade, ki se sedaj izvajajo (zidanje šol, socialno zavarovanje, agrarna reforma itd.) pripomogli k hitrejšemu splošnemu razvoju dežele, ki je danes v ospredju dogodkov ravno zaradi svoje prebujajoče se nacionalne zavesti.

VREME

VREMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLŠKE SLUŽBE

Stanje 7. marca ob 7. Področje visokega zračnega pritiska z jedrom nad Baltikom zajema vso vzhodno, severno in srednjo Evropo. Tako pritiskajo na arktične zračne mase hladne kontinentalno-arktične zračne mase, ki povzročajo predvsem močne ohladike ponoči in krajne snežne padavine na Balkanu in v Zakarpattju.

V Sloveniji je bilo danes zjutraj delno oblačno vreme z najnižjo temperaturo —18°C v Slovenji Gradcu. Zjutraj je bila po kotlinah megla. Zračni pritisk je znašal danes ob 7 v Ljubljani 738,4 mm, pritisk raste, temperatura zraka —11,4°C, najnižja temperatura —12,6°C, relativna vlaga 94%, megla, nebo vidljivo, vidljivost 100 metrov, debelina snežne odeje 43 centimetrov.

Snežne razmere v Sloveniji 7. marca: Komna: 250 cm, temp. —7°C; Planica: 90 cm, temp. —30°C; Jezersko: 80 cm, temp. —16°C; Slovenj Gradec: 49 cm, temp. —17°C; Celje: 27 cm, temp. —12°C; Maribor: 34 cm, temp. —11°C; Murska Sobota: 12 cm, temp. —7°C; Postojna: 21 cm, temp. —7°C.

Stanje voda v Sloveniji 7. marca: SAVA v Radežu: 104 cm (včeraj 120 cm, srednji dolgoletni vodostaj 150 cm, najvišji 725 cm) — DRAVA v Mariboru: 134 centimetrov (včeraj 145 cm, srednji dolgoletni vodostaj 100 cm, najvišji 450 cm) — MURA v Radgoni: 158 cm (včeraj 177 centimetrov, srednji dolgoletni vodostaj 160 cm, najvišji 520 cm) — SAVINJA v Celju: 48 cm (včeraj 62 cm, srednji dolgoletni vodostaj 60 cm, najvišji 506 cm) — LJUBLJANICA na Spici: 200 cm (včeraj 190 cm, srednji dolgoletni vodostaj 160 centimetrov, najvišji 320 cm).

Napoved za soboto: Pretežno lepo vreme. Tu in tam neznatne krajevne snežne padavine. Zjutraj po kotlinah megla. — Temperatura ponoči do —25°C, podnevi do +5°C.

Ekspresni gozdovi

Gozd raste počasi

V industrijsko razvitih državah raste iz dneva v dan število vse večjih tovarnih za mehanično in kemično predelavo lesa. Ogromni žagarski obrati in tovarne za predelavo lesa porajajo neizmerno količino lesa. Kemiki pa pridobivajo že nekaj več iz lesa kakor samo lesno materijo — sladkor in še druge vrste živil.

Mednarodna organizacija za kmetijstvo in prehrano, FAO, zbira podatke o zalozah lesa v gozdovih vsega sveta in o tem, kakšno so možnosti za kritje potreb človeštva po lesu. Ugotovila je, da je potrošnja lesa večja od njegove prirastka. Zato je kilogram lesa (v obliki deske) na svetovnem trgu že dražji od kilograma pšenice. Gozd pa raste tako počasi!

Se nedavno so v ZDA farmarji v pohlepu za pridelovanjem žita pozabili gozdove, dokler jih splošno upoštevanje, poplave in viharji, ki so odnašali zemljo, niso privedli do spoznanja, da so si z uničenjem gozda onemogočili lasten obstanek. Dvajset let je temu, kar so ZDA sprejele Rooseveltov zakon o pogozdovanju celih držav v ogromnih gozdnih pasovih, ki naj ukrotijo razbesnele prirodne sile. Toda kdo naj dočaka boljše čase, ko pa rastejo nasadi tako strašno počasi!

V času naravnost blaznih hitrosti, s katerimi se človek brez naporov giblje 100 krat hitreje, kakor se je gibal njegov praded, naj bi se zadovoljili s počasnostjo prirode? Kmalu po izidu Rooseveltovega zakona so v ZDA osnovali inštitute in raziskovalne postaje, da doženejo, kako bi se dala pospešiti pogozdovanja in rast umetno posajenih gozdov. Poskušali so predvsem s križanjem med posameznimi drevesnimi vrstami. Vzgojili so n. pr. topol, ki zraste letno za 3 m. Prešli so tudi k agrotehničnim ukrepom, obdelavi in gnojitvi, ki so jim dali še več izgledov na uspeh.

Sarajevska gozdno-meliorativna postaja 1937—1941

Leta 1937 je mala skupina jugoslovanskih gozdarjev v Sarajevu osnovala 400 m nad mestom, na 1000 m nadmorske višine, na Sedreniku gozdno meliorativno postajo. Ta postaja naj bi raziskovala nove načine dela pri pogozdovanju ter metode za boljše rast osnovnih gozdov. Narekovala je za potreba, saj se je dogajalo, da so sadili na hercegovskem krasu na isti površini tudi po trikrat, ker je vse sadike uničila suša. Na postaji so delali tako gozdarji kakor kmetijski strokovnjaki. V križanju drevesnih vrst se niso spuščali. Pečali so se v glavnem z obdelovanjem in gnojenjem zemlje s različnimi gnojili. Teren, ki so si ga izbrali, ni obetal nič posebnega. Selo je za težko ilovico in kamnit, severnim vetrovom izpostavljen krški teren, za pusto in neobraslo, dotlej skoraj popolnoma nerodovito zemljo. Iz vojaških hlevov so začeli dovajati gnoj, uporabljali pa so tudi umetna gnojila. Naročili so vsakovrstne sadike iz gozdnih drevesnic in mnogo tega so posejali tudi sami.

Vodja postaje inženir D. Afanasijev je hotel doseči hitrejšo rast drevesnih vrst. Zahotelo se mu je tako hitro rastočih gozdov, kakor jih dotlej življenje ni poznalo. Imel ni nič manj kakor 87 vrst domačih in eksotičnih dreves ter grmov. Njegovi »agencijski« so se zelo »izkazali«. Medtem ko je lipo v prvem letu negovanja zrastle v eni sezoni za 1,91 m, je brez nega pridobila komaj 0,15 m. Jesen je zrastle 1,08 m namesto 0,10 m, kostanj 0,97 m namesto 0,10 m, smreka 0,52 m namesto 0,05 m, macesen 1,25 m namesto 0,21 m itd.

Vse to je lepo in prav, so govorili razni »previdečni« strokovnjaki, ki so to videli s svojimi očmi. Toda počakajmo, da vidimo, kaj bo naprej. Nič ne verjamemo v končni uspeh dela, ki ni v skladu z naravo.

Toda drevesa so rasla in po petih 4 letih je na prejšnji, skoraj 6 ha veliki golčavi rasel bujen gozd nešteti drevesnih vrst, visok že do 7 m. Na negovanih in negovanih kontrolnih površinah pa je bilo komaj opaziti, da so sadike zasajene. Na Sedreniku so rastle sadike tri- do desetkrat hitreje, kakor na drugih, negovanih tleh. Enako bujno je raslo tudi sadno drevje ranih vrst. Čepljena jablana je n. pr. že prvo leto bogato obrodila. Postaja pa je gojila na gnojeni zemlji kot vmesne kulture razno povrtno, maline, ribezelj i. dr. Deset vrst jagod je tehtalo kilogram.

Vlak, ki vozi 5 krat hitreje od navadnega vlaka, je ekspresni vlak. — Zakaj se tako naglo rastoči gozdovi ne imenujejo ekspresni gozdovi? — je pomislil inž. Afanasijev. Toda prav ta naziv je postal kamen spotike za ljudi, ki se ne morejo sprijazniti z ničimer, česar se že v mladosti niso učili v šoli.

Postaja nad Sarajevom je nadaljevala s poizkusi, upoštevajoč pri tem vse, kar ji je bilo dostopno iz tuje literature. Kjer je ta odgovarjala, je šla pogumno svoja pota. Literatura ji v tem ni nudila ravno mnogo.

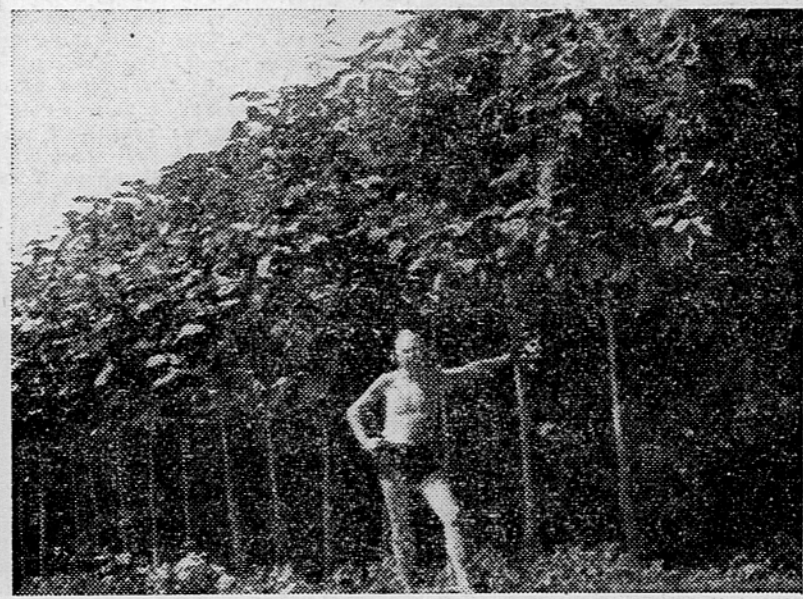
Drevesni življenjski eliksir

Inž. Afanasijev je o kemijskih elementih manganu in boru vedel, da ugodno vplivata na pospešeno rast rastlin. Z dodajanjem prav malenkostnih količin teh elementov se dosežejo lepi uspehi. To so tako imenovani mikroelementi, ki delujejo v najmanjših, naravnost neznatnih dajatvah kot stimulatorji ali biokatalizatorji (pospeševalci) v življenjskih

dandanes res zrastejo čez noč, njihova pljuča — gozdovi — pa rabijo tudi po 30 let. Kaj bi dali urbanisti, če bi se dalo to doseči v 3 do 4 letih! Dalje vidimo, kako obupno počasi napredujejo novi parkovni nasadi! Pripeljejo vam že precej odrasla, drago kupljena drevesa, ki po presaditvi več let nikakor ne morejo priti k sebi od dolženega »šoka«. In nasadi za zavarovanje raznih važnih objektov, nasadi za kamuflažo in oni na Krasu? Ali naj jih prepustimo prirodno počasni rasti 20 in več let, da nam šele po tem času dajo pravo sliko gozda?

Tukaj so potrebni ekspresni gozdovi, kakor so potrebni ekspresni nasadi pri marsikateri industrijskih drevesnih in grmovnih vrstah ruja, plutovca, malin itd.

Skoraj vse stroške, ki jih je imela sarajevska eksperimentalna postaja, je krila prodaja vmesnih nasadov zelenjadi, jagod, malin in sadik lepoticnega drevja ter grmovja. Sele štiri leta uspešnega dela je imela za seboj, ko je druga svetovna vojna takoj ob

Katalpa, parkovno drevo, v tretji sezoni svoje rasti

procesih rastlin. Znano, čeprav neobjasnjeno je tudi pozitivno delovanje črnega premoga iz Zenice.

Na postaji so vztrajno preizkušali najrazličnejše mešanice manganovih in borovih kemičnih spojin, premogovega prahu poleg kalijevih fosforov in dušičnih umetnih gnojil. Uspeh? Hrast je iz žetoda pognal v treh mesecih 3,20 m visoko, jesen je narasel 2,50 m, smreka 1,50 m. Hrast je rasel dnevno po 5 cm v višino. Brest pa ni reagiral na te kemične kombinacije.

Postalo je jasno, da je doseženi uspeh po komaj štiriletnem obdobju te skromne raziskovalne postaje nekaj izrednega. Podobnega niso dosegli v drugih državah z bogato opremljenimi inštituti in velikim številom svetovno znanih znanstvenikov.

Ali so inž. Afanasijev in njegovi malotevni sodelavci želi priznanje? O ekspresnih gozdovih je pisala strokovna revija in dnevniki, tudi v radiu je bilo o njih govora. Toda tudi srditih napadov ni manjkalo. Verjetno bi bilo za stvar več zanimanja, če bi časopisi pisali o nekih ekspresnih gozdovih v Ameriki ali vsaj v Nemčiji. Saj se spominjamo glasovitega »kolhicina«, ki čudežno deluje na rast rastlin in v katerega se nihče ni upal dvomiti, ker je prišel od zunaj. Ko pa je šlo za stvar z našega zelnika, je bilo skepse in nezaupanja več kot dovolj in nekateri so proglasili novatorja celo za šarlatana.

Ko sta se Američana brata Wright kot prva v vgrajenim motorjem dvignila 40 metrov visoko in letela celi dve minuti, so se kapitalisti smejali »žabjim skokom«, kakor so imenovali ta polet, saj je bil vlak 12 krat hitrejši od letala. S kritiko, posmehom in podcenjevanjem poskušajo ljudje v svoji nevednosti »pomagati« k napredku. V temnem srednjem veku so »posvetili« novatorjem navadno z grmadami!

Ali so ekspresni gozdovi potrebni?

Iz strokovne literature prav zadnjih let vidimo, kako si gozdarstvo v tujem svetu prizadeva pospešiti počasno začetno rast gozdnih drevesnih vrst, vsaj v prvih letih razvoja. Citamo razprave o uporabi »avksinov«, sredstev za stimulacijo rasti »Etrargin«, »Roche 202« in dr. in o več kot skorajšnjih uspehih, ki so bili doslej doseženi s temi sredstvi. In vendar je marsikje in masikdaj nujno potrebno ustvariti gozdove »čez noč«. Mesta

začetku uničila njene napore in uspehe. Kar je bilo debelega drevja, je uničila sekira, tanjše drevje in grmovje pa so izkopalni in raznesli neznankam. Na Sedreniku pa stoji še danes nekaj borovih skupin in vrsta 10 m visokih sekvoj, debelih 30 cm, ki so bile pred 11 leti visoke šele 2 metra.

Avksin, ki so ga prejale le enkrat, deluje še danes. Vse ostalo je skoraj popolnoma uničeno, kakor so uničeni tudi dragoceni zapiski ob priliki raznih preiskav za časa okupacije.

Niti prej, še manj pa danes ni inž. Afanasijev skrivaj svojega znanja. Zadevo o ekspresnih gozdovih je želel objaviti v splošno korist v posebnem delu. Ze pred tremi leti je bilo v tiskarni pol stavka njegove knjige gotovega, ki se trenutno nastopil zastoj in je bilo treba overiti trditve nekaterih o neresnosti zadeve. Končno je izšlo v izdaji »Seljačka knjiga« v Sarajevu te dni delo inž. Afanasijeva »Ekspresne šume« (latinska), ki obsega 276 strani, 39 slik, več tabel in grafikov. V njem so opisane izkušnje štiriletnega pionirskega dela, ki pričajo o uspehih tega kratkega razdobja in dajejo polno zaupanje v nadaljnji razvoj ekspresnih gozdov. Tembolj, ker je postaja na Sedreniku lani obnovila svoja raziskovanja. To je knjiga, po kateri bodo z zanimanjem posegli mnogi pri nas, kakor tudi v inozemstvu.

Inž. V.B. (Knjiga se dobi v prodaji tudi pri »Kmečki knjiga« v Ljubljani, Gajeva ulica.)

Zanimivosti

Klavir za manjša stanovanja. Neki berlinski inženir je skonstruiral prenosni klavir, ki pravi, da je kot naša za manjša stanovanja. Klavir je manjši kot meter dolg in tehta samo 8 kg. Ima pet oktav in nikomur ga ni treba poslušati; pianist posluša svoje igranje s slušalkami, če pa hoče še kdo poslušati, je treba klavir vključiti v električni gramofon. Cena je okoli 75 dolarjev.

Pri sejah stoje. Občinski urad mesteca Gerolinoma v Nikaragui več mesecev ni izplačal mesečnih prejemkov svojim namestnikom. Okroščeno so zato dosegli in izvedli ruhez celotnega uradnega pohištva. Ker so uradni prostori edaj prazni, morajo občinski moške svoje tedenske seje opravljati stoje. Verjetno so krajše, kot so bile dotlej.

Titova štafeta planincev pride danes v Ljubljano

Planinska zveza Jugoslavije je glede na hudo elementarno neizgodo, ki je zadela prebivalstvo tolminskega okraja, sklenila, da se bo letošnja Titova štafeta planincev začela prav v teh težko prizadetih krajih. Izodiščna točka je bilo mestce Bovec, kjer se je večeraj jutraj zbraja velika množica ljudi. Na odhod pripravljajočim se nosilec »štafete« palice je prebivalstvo izročilo pismene in ustne pozdrave, zahvale in čestitke za justni dan svojemu voditelju maršalu Titu. Slovesnosti so se udeležili med drugimi tajnik KLO Bovec Jakob Jelenc, komandant garnizije kapetan Ružič, predsednik planinskega društva Boris Ostan, zastopniki političnih in množičnih organizacij ter veliko število šolske mladine.

Ob osmih jutraj so šli na pot prvi tekači in ob 8.30 prispeli v Boko pri Zagi. Ob 9 so prebivalci vsi Zage predali palico nosilec v Spenica. Ob 10 je prispela štafeta v Trnovo, ob 12 pa v Kobard, kjer se jim je pridružil štafeta iz Borjan. Ob 12.30 je štafeta prispela v Idriško, ob 13 so bili v Komnu, ob 14.30 pa so pred Tolminom slovesno izročili

palico tolminskim planincem, od koder so ti nadaljevali pot v Sv. Lucijo in v Novo Gorico ter dalje na Nanos, kamor so prispeli večeraj zvečer. Danes jutraj bo štafeta krenila z Nanosa v Razdrto, kjer jo bodo ob osmih sprejeli postojniški planinci. Iz Postojne bodo nosilec »štafete« palice nadaljevali pot proti Ljubljani, kjer bo ob 16.30 pred vladno palačo slovesen sprejem štafete.

Zanimivo je, da je štafeta palica bovski planincev narejena iz lesa, ki ga je pokopal snežni plaz.

Sprejem pred vladno palačo

Planinska društva v Ljubljani so organizirala slovesen sprejem. Ob 16. uri prevzamejo člani PD Matice — Ljubljana štafeto palico pri Dolgem mostu in jo predajo planincem Univerze pri travajski postaji na Vrhu. Od tod krene štafeta do Milane na Tržaški cesti, kjer prevzamejo štafeto palico člani PD Zeleničar, jo nesejo do Točnega tovarne, kjer bo prevzem po članih PD Lhotro. Slednji nesejo štafeto palico do Borstnikovega trga, kjer prevzame štafeto zopet PD Matice — Ljubljana.

DRŽAVNO PRVENSTVO V KLASIČNI KOMBINACIJI NA KOPAONIKU

V teku so zmagale Slovenke

Včeraj se je začelo na Kopaoniku VII. državno prvenstvo v klasični kombinaciji. Spored tekmovalja je bil zaradi zakasnelega prihoda tekmovalcev — pripadnikov JLA nekoliko spremenjen. Tehnično vodstvo je odredilo, da bo prvi dan samo tekmovalje v teku na 10 km za ženske. Sodelovalo je 7 tekmovalk, in sicer 4 iz Slovenije, 3 pa iz Srbije. Slovenke so pokazale boljše tehnično znanje in večjo vzdržljivost, kar jim je tudi prineslo zasluženi uspeh, saj so zasedle tri

najboljša mesta. Tekmovalke je precej oviral mraz, saj je živo srebro zlezlo na 13 stopinj pod ničlo. Rezultati so til: 1. Tončka Jakopič 51:45.0, 2. Tončka Jan 58:14.0, 3. Marija Kožič (vse Gozdar, Bled) 59:11.0, 4. Milosavljevič (Srbija) 1:47.0.

Danes bodo v teku na 18 km merili svoje sposobnosti moški. Udeležba Knjičica, Razingerja, Kordeja, Hlebanje in drugih znanih tekačev kaže, da bo borba zelo huda.

Dr. Šef in Finžgar v Oberstdorfu

Poročali smo že o tednu smuških polov v Oberstdorfu in o uspehih, ki so jih dosegli najboljši tekmovalci. Zdaj se je vrnil v Ljubljano znani športni zdravnik dr. Alojzij Šef.

Drobne zanimivosti

Z olimpijskih iger so zanimive tele številke: tekmovalja v bobu je gledalo 22.000 ljudi, v hitrem drsanju 120.000, v smučarskem maratoni (50 km) 80.000, v teku na 18 km 50.000, v umetnem drsanju 62.000, v posebnih skokih v Holmenkollu na 165.000 gledalcev. Zanimivo so tudi številke, ki so jih razvedeni novinarji dobili od ravnotežev hotelov. Tako so tekmovalci ves čas olimpiade pojedli 200.000 jajc, 25.000 kg mesa, 26.000 rib, 80.000 kg zelenjave, 150.000 kg krompirja, 80.000 kg sadija, 3500 kg masti in olja, spili pa so 60.000 litrov mleka.

Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu bo prihodnje leto organizirala Švica, leta 1954. Svedska, leta 1955. Francija, leta 1956, pa Italija. Ta prvenstva bodo v Zürichu, Stockholm, Parizu, medtem ko se za Italijo še ne ve, v katerem mestu bodo tekme.

Norveška drsalna zveza je zavrnila rusko povabilo za udeležbo njenih drsalcev na tekmovalju v Sovjetski zvezi.

Zenska reprezentanca Francije v karkarji je v Bordeauxu premagala Italijo z rezultatom 56:41 (30:15).

Svetovni boksarski prvak srednje kategorije Ray »Sugar« Robinson, bo brnil svoj naslov 13. t. m. v borbi proti Havajcu Carlu Olssanu.

Štefe in Mulej sta na poti domov tekmovala še v veselašonu na Olšici pri Bejaku. Štefe je s časom 1:58.3 zasedel prvo mesto, medtem ko je Mulej s časom 2:01.6 delil drugo mesto z Avstrijcem Herzogom.

Ob Rudiju Finžgarju smo zvedeli razveselje vesti, da je nazivlje pomaknjanju treninga dosegel na veliki skakalnici v Oberstdorfu zadovoljive daljave. Najdaljši njegov skok je bil 115 m, dosegel pa je še daljave 114, 112 s podstajajem, 108 s podstajajem, trikrat 101 in enkrat 99 m. Kljub temu, da je Finžgar med svetovno elito skakalcev manj znan, je s svojo simpatično pojavo in srčnostjo kmalu osvojil simpatije. Povabljen je k tekmovalju na vseh večjih skakalnicah in se bo med drugimi udeležil tekem v Garmischu, Willigen pri Kölnu, Bischofshofenu in Seefeldu, tako da se bo vrnil v domovino šele za planiški teden.

Štefe in Mulej sta na poti domov tekmovala še v veselašonu na Olšici pri Bejaku. Štefe je s časom 1:58.3 zasedel prvo mesto, medtem ko je Mulej s časom 2:01.6 delil drugo mesto z Avstrijcem Herzogom.

Pred vladno palačo na Prešernovi cesti (Prejšnja Bleiweisova) bo ob 16.30 slovesen sprejem. Planinci ter zastopniki množičnih organizacij se bodo ob navedenem času zbrali v čim večjem številu k tej slovesnosti, kjer bo sodelovala tudi vodna ljudske milice. Po prevzemu štafete palice krene povorka na Masarykovo cesto do palače Grafike, odkoder bo štafeta nadaljevala pot proti Založu. Planinska zveza Slovenije vabi vse prebivalstvo mesta Ljubljane, da se v čim večjem številu odzove vabilu na slovesen sprejem Titove štafete v Ljubljani.

S A H

Jubilejni turnir v Ljubljani

V ponedeljek se bo začel v Ljubljani jubilejni turnir ob 40-letnici ustanovitve prvega slovenskega šahovskega kluba. Vidno udeležbo so prijavili: Puc, inž. Vidmar, Germek, Preimljar, prof. Gabrovšek, inž. Tekavčič, Ivo Baec, Levčič, Milnar, inž. Siokan, Krivec, Sušnik, Benedičič, Kržišnik, Zdravko Gabrovšek in Šiska.

Zrebanje številko bo danes ob 20 v Šahovskem domu, igralni čas na turnirju, ki bo v Domu JLA na Masarykovi cesti, pa je določen od 15.30 do 20.30.

Germek bo igral v Trbovljah

Trboveljski šahisti so zelo razžarjeni. Na brzoturnirju za mamec s 14 udeleženci je zmagal Jordan z 11 in pol točke. Za dosego IV. kategorije se bori 20 šahistov, med katerimi je po 13. kolu v vodstvu pionir Jazbec z 11 točkami. 15. marca se bo začelo prvenstvo kluba in Trbovelj.

Poseben dogodek za zasavske šahiste bo to nedeljo obisk šahovskega mojstra Milana Germeka, ki bo v Trbovljah igral s šahisti v Hrustniku 40 šahistom Zasavja. Šahovski klub Trbovlje prosi udeležence, da prinesejo šah s seboj.

Šah v Litiji

Število šahistov v Litiji je toliko naraslo, da so letos ustanovili samostojno šahovsko društvo. Dosedanje delo je bilo precej živahno. Imeli so simultano tovo. Siokana iz Ljubljane, ki se je končala 16:2 v njegovo korist. V brzozetnem turnirju s 15 udeleženci je zmagal Lado Rotar s 13 točkami. Povratni dvoboj s šahisti v Hrustniku so Litijani izgubili 3:5. Na kvalifikacijskem turnirju s 27 igralci je V. kategorijo dosegel 17 članov. Se ta mesec bo končan nov kvalifikacijski turnir za IV. kategorijo.

Mednarodni turnir v Pečuju

V spomin na pokojnega madžarskega vele mojstra Gezo Marozsja je v Pečuju mednarodni turnir, na katerem sodeluje 13 igralcev. Stanje po drugem kolu je naslednje: Geller (ZSSR) 2 točki, Stahlberg (Svedska), Petrosjan (ZSSR), O'Kelly (Belgija), Barca (Madžarska) 1 in pol, Keres, Botvinnik (ZSSR), Golombek (Anglija), Pilnik (Argentina), Szabo, Smilov (Madžarska) in Kottmayer (CSR) 1, Smilov (ZSSR) in Silva (Poljska) pol (1), Gereben in Benko (Madžarska) pol, Plat (Poljska) in Trojaneau (Romunija) brez točke. Zanimivo je, da je Geller v drugem kolu premagal svetovnega prvaka Botvinnika.

Ohranimo mladostno svežost, krepimo mišice!

Mnogi svetovno znani zdravniki so v svojih razpravah ponovno ugotovili, da je telovadba za kulturno ženo nujnost, če si hoče ohraniti telesno svežost in ostati sloka in mladostna.

Nase žene to prav dobro vedo, saj so že od nekdaj radi telovadile in se uveljavljale v vseh športih, tako kakor žene vseh naprednih in kulturnih narodov. Njih smoter je bil ohraniti čim dlje mladostno svežost in si na soncu, zraku in v vodi utrdjati mišice. Obenem jim je bilo to prijetno razvedrilo v družbi svojih sovrstnic. Mnogo naših žensk je telovadbo visoko cenilo in jo še cenijo, toda zadnji čas so bile težkoče s telovadnicami, vadiateljicami in podobno.

Zdaj, ko so telesnozgodnji organizaciji Partizan postavljeni trdni temelji za doseganje in smoterno delo, odvijajo in se polnijo tudi naše telovadnice s članicami iz vrst delavk, uradnic, študentk, mater in gospodinj, ki si krepijo telo in najdejo razvedrilo po vsakdanjem delu. Terenski oddelki ARZ se že dogovarjajo,

koliko novih članic bo hodilo k telovadnici. Naše telovadnice pa se bodo napolnile le, če bodo društvene uprave sposobne stvar pravilno zajeti in napraviti telovadbo ženam čim prijetnejšo, s čimer bo dal Partizan največji prispevek za 8. marec — mednarodni dan žena.

Ponekod starejše žene in matere že z veseljem obiskujejo telovadnice. V Narodnem domu se jih je okoli vadiateljice Jelice Vazzazove zbralo že precejšnje število. Vse so zadovoljne z vadbo, pravijo le, da je enkrat na teden (sreda) premalo. Marljivo telovadno društvo Partizan — Bežigrad ima telovadbo za članice in starejše žene že dvakrat tedensko, in sicer ob ponedeljkih in četrtekih.

Izdajatelj lista Tiskovni konzorcijski Osvobodilne fronte Slovenije. — Direktori: Rudi Janhuha, Odgovorni urednik: Sergej Voknjak. — Tiska Tiskarna Slovenskega poročevalca. Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 55-22 do 55-26. — Uprava: Ljubljana, Copova ulica 50-III, telefon 45-75 in 46-21. — Oglasi oddelke: Ljubljana, Selenburgova ulica 5, telefon 38-96, za ljubljanske naročnike 24-63, za zunanje 38-32. — Poštni predal 25. — Tekoči račun NB 601-90321-0. — Mesečna naročnina 140 din.

ob 28. Brez dvoma bodo tudi telesnozgodnja društva Partizan na Vrhu, Taboru, v Sp. in Zg. Siskli v najkrajšem času uvedla telovadbo za starejše članice.

Marsikatera žena se le ne more odločiti za šport, ker ne najde časa ali pa si dela skrb zaradi opreme. Nekatere je tudi zadrževala, da imajo telovadbo dovolj, ko doma ribajo, perejo in negujejo otroke. Ob prvem obisku v telovadnici bodo spoznale, da so v zmoči, če imajo kolikorjake dobre volje in ljubimce do lastnega telesa. Katera bo prišla enkrat, ne bo manjka, in če tako prijetno se bo počutila med telovadkami.

V gosteh

PRI INDIJANCIH

paragvajskega Caku

Ogledali smo si še nekoliko indijanskih zanimivosti. Ne bi se moglo trditi, da so baš bogati, vsaj kar se njihovi kolibi tiče. Nismo opazili v tem pogledu ničesar, kar bi moglo našim slovenskim arhitektom služiti v nadaljnjem kopičenju njihovih izkustev. Nimajo ne kompliciranih kavev, dvojnih postelj in tako dalje, temveč v najboljšem primeru živalske kože na tleh in pa razno posušeno travo, katera pač tam oblituje. Drugače pa se strinjam z generalom Beljajevim, da so zdravi ljudje. Predvsem vzbujajo tak videz, še bolj pa sem se o tem prepričal, ko sem ugotovil, da jih že pet let ni obiskal noben zdravnik niti zdravniška sestra (ne posvetna, ne nunska).

Ponovno smo se zbrali na plesišču pred naselbino. General je izjavil, da se vrača v Asuncion tudi on. Ponudili smo mu, da se prepelje z nami v colnu ter potem z našim avtom do mesta. Poslovili smo se vljudno od starešine in po vrsti od glavnih mož. Prepričan sem, da je šlo vse po ceremonialu, saj smo imeli diplomate s seboj. Potem so se Indijanci še posebej poslovili od generala. On jim je nekaj govoril v njihovem jeziku, kar

bi vsekakor moralo nanje vzpodbudno vplivati. Potem so mlajši prihajali k njemu ter mu poljubljali roke. Nekateri so ga nadeli na ramena ter ga nekaj časa v krogu nosili. Končno smo odrinili, oni pa so ponovno začeli plesati. Njihove vzlike smo slišali pozneje še z druge strani reke.

Proti večeru je šlo in naglo je nastala noč, brez prehoda, kot je to vedno v tropih predelih. Coln je drsel čez reko precej počasi. Ni mnogo manjkalo, da bi nas prevrnil neki hlood, ki je priplaval po toku in katerega v temi nihče ni zapazil. Z druge strani se je vračal Indijanski coln. Njegovi veslači so z vzklipi podpirali generala Beljajeva. Ko smo prišli čez reko, smo voljake še vedno našli na obali. Razlika je bila samo v tem, da so se medtem že oblekli. Bili so bosji, ali taka je z malimi izjemami skoraj vsa vojska. In spomnil sem se zlobne anekdote, katero so, kaže, o tem sestavili Argentinci. V vojski za Cako so namreč tudi Bolivijanci ušli paragvajске ujetnike. Strpali so jih v taborišče, toda zgodilo se je redno, da so jim ti ujetniki čez noč uhajali. Poskušali so vse mogoče mere, zgradili bodoče žice okrog taborišča, toda vse zaman. Taborišča so se redno praznila. In tako je vodstvo z veseljem predalo vodstvo nad taboriščem nekemu Bolivijancu, ki je dolgo časa živel v Paragvaju ter se je sam prijavil, da garantira, da mu nihče od Paragvajcev ne uide. In vodstvo taborišča je napeto pričakovalo naslednjega dne, posebno zato, ker je novi upravnik poslal dve straže v kasarno. In ko so

šli drugega dne kontrolirat taborišče, so v njem našli vse ujetnike na mestu. In njihovo presenečenje je bilo še večje, ko jim je upravnik odkril svojo skrivnost: zvečer je nabavil težke voljake čevlje za vse ujetnike ter ukazal stražam, da jih nataknejo ujetnikom na noge in jih zavežejo, kot bi se pripravljali na pohod. Nato jim je ukazal, naj gredo spat tako v čevljih. In ovira je bila baže tako velika, da nihče ni mogel pobegniti.

In s tem, dragi bralec, bi v glavnem izčrpali tudi naš indijanski potopis. Znano mi je, da se danes naši sodobni potopisci ravna po klasičnih izkušnjah svojih zahodnih kolegov ter se po možnosti ne dotikajo ne politike, ne gospodarstva, a še manj vojske in slinih nadleg. Priznam, da krivda ne zadene niti redakcije, kateri sem obljubil res senzacionalen potopis iz tako rekoč skoraj najbolj notranjih predelov Južne Amerike. Znano mi je, da so fiskarski stroški in slični izdatki precejšnji ter da bodočnost našega novinarstva zavisi od tebe, dragi bralec. Sel sem ravno zato v daljni Cako ter tvegaj svoje življenje (sem družinski oče s tremi otroki) med paragvajskimi krokodili in tudi malarijo bi lahko dobil, če bi me pičil kateri od mnogih okuženih komarjev, katerih je tam na pretek. In kljub vsem tem naporom sem zabredel v obveščevalske mreže Indijancev in razpravljal o kritičnih surovinah Kominforma. Sam se tola